

[Lawaetz]

aflastet for andre byrder. Det må betyde, at vi i udvalget skal regne lidt på, om det nu er rigtigt. Hvor mange nye udgifter kommer der, og hvor mange nye indtægter kan man forvente?

Men jeg vil godt gentage, at tingene modvirker hinanden. Det er lidt ulogisk, at man her lægger nye byrder på arbejdspladsen. Jeg havde forventet støtte – og fik det også – af min krigskammerat gennem år, hr. Svend Auken, idet det er helt klart, at fagforeningsmedlemmerne også skal betale mere, og hvis de ingen lønforhøjelse får, kan det blive en belastning også for dem i betragtning af et i forvejen højt kontingent.

Jeg vil godt lige bemærke til fru Elisabeth Bruun Olesen, at det er så rart, når folk diskuterer, at de ved, hvad de snakker om. Arbejdsfordeling er ikke noget, de væmmelige arbejdsgivere kan bestemme. Det bestemmes 100 pct. efter aftale med fagforbundene – bare til orientering. Man skyder altså her lidt ved siden af.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg har altid været ret fascineret af hr. Svend Aukens hurtige reaktionsevne, det ved han godt, men denne gang gik det altså lidt for hurtigt, for jeg har ikke sagt, at regeringen vil trække forslaget om efterlønsordningen tilbage. Jeg har sagt, at jeg kunne se, der var et problem for de mennesker, der er på efterløn i dag, og jeg mener, at det er et af de problemer, vi skal drøfte under udvalgsbehandlingen for at se, om vi kan få det løst på en eller anden måde. Men derfra og til at komme og sige, at det er trukket tilbage, er at gå for vidt.

Og med hensyn til hr. Svend Aukens andet spørgsmål, nemlig hvilke konsekvenser regeringen drager af resultatet af denne førstebehandling, vil jeg svare, at regeringen drager ingen konsekvenser, regeringen afventer udvalgsbehandlingen og de overvejelser, partierne måtte gøre sig under udvalgsbehandlingen. For mig at se står sagen sådan, at en række partier har stillet en række relevante spørgsmål her, som jeg mener nødvendigvis må behandles, om ikke i ro og mag, så dog uden hastværk i udvalget, og så vil selvfølgelig partierne og derefter regeringen på baggrund heraf drage de nødvendige konsekvenser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 12:

Forslag til lov om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m.v.

(Fremsat 5/10 82).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 13:

Forslag til lov om stop for avancer m.v.

(Fremsat 5/10 82).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 14:

Forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Fremsat 5/10 82).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Socialdemokratiet gav i går under åbningsdebatten udtryk for manglende social balance i det udspil, regeringen fremkom med i forbindelse med åbningsredegørelsen. Det gælder også for den del af udspillet, vi nu skal drøfte.

Man kunne jo gætte på, at det er regeringens opfattelse, at man med disse tre lovforslag skaber modvægten til det voldsomme udfald mod lønmodtagerne. Industriministeren giver i sin fremsættelsestale udtryk for, at lovforslag om stop for avancer har til formål at lægge et loft over de selvstændige erhvervsdrivendes indtægtsstigninger, ganske vist i en kortvarig periode, men med henblik

[Tove Lindbo Larsen]

på at skabe en afbalanceret indkomstudvikling for lønmodtagere og selvstændige erhvervsvirksomheder.

Socialdemokratiet opfatter absolut ikke de fremsatte lovforslag som tilstrækkelige til at skabe en afbalanceret indkomstudvikling. Vi finder det mangelfuldt i den henseende, at der ikke indgår et forslag om prisstop. Påstanden, som man kunne komme med, om, at den eksisterende konkurrence skulle erstatte en prislov, mener vi ikke holder.

Socialdemokratiet finder heller ikke nogen balance over for indgrebene mod lønmodtagerne i, at avancestoppet er begrænset til denne overenskomstperiodes udløb, maksimalt 1. april 1983. Indgrebet over for lønmodtagerne slutter ikke med udgangen af denne overenskomstperiode. Af lovforslagets bemærkninger fremgår det, at administrationen af denne avancestoplov skal foretages af monopoltilsynets nuværende medarbejderantal. Det vil så gå ud over administrationen af den permanente pris- og monopollov, og i den forbindelse vil jeg spørge ministeren, hvilke arbejder man forestiller sig skal tilsidesættes. Det er absolut utilfredsstillende for forbrugerne, at den permanente monopollov ikke kan efterleves til fulde i cirka et halvt år.

Mine bemærkninger gælder stort set også for forslaget til lov om ændring af lov om priser og avancer, idet det har samme intentioner, blot gældende for pengeinstitutter m.v.

Det tredje forslag omhandler begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m.v. Også her er der en udtalt mangel på balance over for lønmodtagerne. Industriministeren siger i sin fremsættelsestale, at lovforslaget skal ses i sammenhæng med de øvrige indkomstpolitiske foranstaltninger. Jeg mener imidlertid, at modtagerne af udbytter og tantiemer m.v. får en meget fin behandling af den borgerlige regering. Udbytter, tantiemer m.v. skal kun begrænses i en 2-årig periode. Penge ud over det tilladt udbetalte bliver således i firmaet og opsamles til uddeling efter begrænsningens ophør.

Modsat er det med lønmodtagernes tilbageholdenhed. Denne er definitiv, og der ligger ikke noget og venter på lønmodtagerne på et senere tidspunkt.

Der er også grund til at bemærke, at det år, der skal anvendes som sammenligningsår,

er 1981. Det kunne være interessant at spørge industriministeren om grunden til, at man har valgt netop det år alene, der gav udbytter af en ganske pæn højde. 1981 var, hvad man vil kalde for et godt udbytteår. Det ville nok være mere retfærdigt i alle tilfælde at vælge et gennemsnit af flere år som sammenligningsgrundlag.

Regeringen henviser til det overordnede hensyn: at øge erhvervenes konkurrenceevne.

For mig at se er der ingen garanti for, at virksomhederne virkelig investerer. Det var ønskeligt, om regeringen havde krævet overskydende beløb anvendt til investeringer, i stedet for at man gemmer dem til senere udbetaling. Jeg minder i den forbindelse om, at lønmodtagerne ikke stilles en overskudsordning i udsigt.

Som det vist fremgår af mine bemærkninger, anser vi i socialdemokratiet ikke disse lovforslag for at være omfattende nok set i forhold til de ofre, som lønmodtagere og dagpengemodtagere pålægges af den borgerlige regering.

Statsministerens udtalelse om, at der stilles store krav til os alle, kan man sætte spørgsmålstegn ved. Disse tre lovforslag fortæller os i hvert fald, at det ikke er lige store krav, der stilles til os alle.

Collet (KF):

Disse tre lovforslag fremsættes som led i regeringens indkomstpolitiske foranstaltninger, der har til hensigt at øge erhvervenes konkurrenceevne. Jeg skal i hovedtræk gennemgå indholdet i de tre lovforslag.

Lovforslag nr. L 12 om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m.v. sætter begrænsninger for de beløb, der kan besluttes udbetalt i forbindelse med afholdelse af ordinære generalforsamlinger i aktieselskaber og i anpartsselskaber efter lovforslagets fremsættelsesdato. De nævnte ydelser begrænses i de to første reguleringsår efter lovforslagets vedtagelse efter særlige regler. Lovforslaget har to hovedafsnit, det ene vedrører begrænsningen af udbytter, det andet vedrører begrænsningen af tantiemer, bestyrelseshonorarer og lignende vederlag.

Ser vi først på reglerne for udbytternes beregning, er de følgende:

Generalforsamlingerne i de nævnte selskaber kan træffe beslutning om udbyttets stør-

[Collet]

relse på tre forskellige måder. For det første kan man fastlægge udbyttet på samme niveau eller på et lavere niveau end året før. Den anden mulighed er, at udbyttet ikke må overstige 5 pct. af selskabets egenkapital. Den tredje mulighed er at fastlægge udbyttet, så det bliver lig med eller mindre end 6 pct. af den indbetalte aktie- eller indskudskapital.

Det andet afsnit vedrører reglerne for beregning af tantiemer og vederlag til bestyrelsen, til repræsentantskaber o. lign., og de ser således ud:

Dette maksimumsvederlag kan udregnes på to måder. Enten må de nævnte honorarer ikke overstige, hvad der betales året før, eller også må de maksimalt udgøre, hvad den pågældende person eller dennes forgænger oppebar i gennemsnit i de sidste 3 regnskabsår.

Ud over i de nævnte selskaber finder udbyttebegrænsningsreglerne anvendelse i alle andre erhvervsdrivende selskaber, dvs. foreninger med begrænset ansvar, realkreditinstitutter og sparekasser, andelselskaber, brugsforeninger, fonde og lignende selvejende institutioner.

Administrationen af bestemmelserne henlægges til aktieselskabsregisteret undtagen for forsikringsvirksomheder samt penge- og kreditinstitutter, hvor kontrollen henlægges til henholdsvis forsikringstilsynet og tilsynet med banker og sparekasser.

Det andet lovforslag, nemlig nr. L 13, stopper avancerne – eller groft sagt overskuddene – inden for industri, håndværk, handel og lignende virksomheder, også dem, der leverer tjeneste- og transportydelser, og også offentlige og koncessionerede virksomheder. Hovedindholdet i dette lovforslag er følgende:

De nævnte virksomheder må ikke forhøje deres avancer med mere end de omkostninger, der skyldes stigninger i lønninger, serviceydelser, offentlige takster og afgifter. Det gælder også øgede afskrivninger, øgede finansieringsomkostninger og øgede udgifter, der er en følge af lovbestemte krav, og også øgede udgifter ved tab på debitorer. Det er vigtigt i denne forbindelse at gøre opmærksom på, at lovforslaget gælder for både private og offentlige virksomheder.

Da lovforslaget i visse tilfælde kan ramme uheldigt, så beskæftigelse og produktion trues i de berørte virksomheder, åbner lovfors-

slaget ret vide muligheder for, at der under særlige omstændigheder kan gives dispensation fra lovens bestemmelser. Tilsyn med lovens overholdelse og administration af bestemmelserne om dispensationsadgang udøves af monopoltilsynet. Virksomheder under permanent tilsyn af forsikringstilsynet forbliver dog herunder, mens pengeinstitutternes forhold administreres ifølge det næste lovforslag, nemlig vedrørende ændring af lov om priser og avancer.

Det sidste lovforslag, nr. L 14, som skal behandles sammen med de to førstnævnte, er lovforslaget om ændring af lov om priser og avancer. Indholdet af lovforslaget er dels overførelse af kontrollen med pengeinstitutterne fra monopoltilsynet til tilsynet med banker og sparekasser. Forslaget gennemføres for at undgå unødige bureaukratiske nydannelser, idet en stor del af kontroloplysningerne i forvejen er til rådighed for tilsynet med banker og sparekasser.

Samtidig fastlægger lovforslaget tilsynets pligt til at gribe ind, såfremt det konstateres, at enkelte eller en helhed af bankers, sparekassers, andelskassers eller kreditinstitutters rentemarginaler, rentesatser, gebyrer, provisioner o. lign. udvikler sig i strid med regeringens indkomstpoltiske mål, nemlig de mål, der ligger til grund for den førnævnte lov om stop for avancer m.v.

Afslutningsvis skal jeg endnu en gang understrege, at disse tre lovforslag skal betragtes i sammenhæng med de samtidig fremsatte forslag til lovindgreb for det offentlige og private arbejdsmarked. De tre lovforslag kan isoleret set betragtes som mindre hensigtsmæssige set fra erhvervslivets synspunkt, men der er dog grund til at gøre opmærksom på de positive virkninger, der vil være for erhvervslivet af regeringens samtidig fremsatte løndæmpende lovforslag. Disse vil direkte forbedre erhvervslivets konkurrenceevne, og indirekte vil de medføre et for erhvervslivet stærkt nødvendigt rentefald. Begge disse forhold vil øge erhvervslivets rentabilitet og beskæftigelse. De tre lovforslag nødvendiggøres af den meget alvorlige økonomiske situation, som landet befinder sig i.

Det konservative folkeparti vil stille sig velvilligt ved udvalgsbehandlingen af de tre lovforslag.

Arne Christiansen (V):

[Arne Christiansen]

De tre lovforslag, vi har til behandling, adskiller sig fra de øvrige i dagens række ved stort set at være gamle kendinger, både når det gælder form og indhold. Jeg skal derfor afstå fra at gå i detaljer med dem, kun sige, at når de nu dukker op igen, så påskønner vi fra venstre det meget, at det sker i en større sammenhæng og med det indkomstpolitiske mål, som har været tilstræbt tidligere, men hvor man har manglet andre love ved siden af disse tre gamle kendinger.

Jeg har også noteret mig den konsekvens, hvormed regeringen arbejder, når det gælder om at begrænse antallet af offentligt ansatte. I modsætning til den socialdemokratiske ordfører har jeg noteret med tilfredshed, at man omprioriterer opgaverne i monopoltilsynet og derfor ikke kræver yderligere ressourcer for at håndhæve disse love, der jo, når alt er gennemført, kun får en meget begrænset løbetid.

Venstre kan anbefale alle tre forslag.

Rahbæk Møller (SF):

Det er så det figenblad, der skal dække over nogle af de værste overgreb mod lønarbejderne i nyere tid. Det må siges, at det er et usædvanlig tyndt figenblad.

For nu at starte med lovforslag nr. L 12, begrænsningen af udbytterne: Der er for det første kun tale om en udskydelse. Der er intet, der forhindrer, at virksomhederne ved lovens udløb sætter udbytterne op. Man har ikke engang gjort sig den ulejlighed at lade det ledsage af et forbud mod udstedelse af friaktier. Det gør man dog ofte. Her er ganske vist også kun tale om en udskydelse, men det ville dog gøre figenbladet lidt bredere. Det vil man altså ikke ulejlige sig med.

Det er også et godt spørgsmål, hvor effektivt forslaget egentlig er, for udbyttestoppet er jo ikke kun begrænset af det hidtil ubetalte udbytte. Det er enten det hidtidige udbytte eller en procent af egenkapitalen eller en procent af selskabskapitalen, og det er jo ganske sædvanligt, at afkastet af aktier kun i beskedent omfang kommer ved direkte udbytte. En væsentlig del af afkastet kommer i form af værdistigninger, kursstigninger. Derfor vil det være interessant at få at vide, på hvor mange virksomheder der egentlig er tale om en reel begrænsning i disse bestemmelser, men det kan vi tage op i udvalget.

Hvad angår begrænsningen af bestyrelses-honorarer og tantiemer til direktionen, er der et stort smuthul, idet de kan sættes op med 10.000 kr. pro persona. Det antydes i bemærkningerne, at det kun skal være i forbindelse med generalforsamling for første gang, men der er ingen bestemmelser, hverken i lovteksten eller i bemærkningerne, der sikrer, at det kun er i sådanne ekstraordinære tilfælde.

Hvad angår lovforslag nr. L 13 om avancestop, må jeg sige, at det er noget af det værste lovsjusk, jeg endnu har set. Det plejer at være sådan, at man har en lovtekst, og så har man nogle bemærkninger, der uddyber og forklarer denne lovtekst. Man plejer ikke at have bestemmelser, der ikke står i lovforslaget, men kun i bemærkningerne. Når det er sådan, så er grunden den selvfølgelig, at bemærkningerne ikke ledsager loven på dens videre færd. Folk, der anskaffer sig loven, får ikke bemærkningerne med. Derfor bør alle væsentlige bestemmelser stå i selve lovteksten.

For at tage et eksempel: Det har været meget diskuteret i offentligheden, om lønstigninger kan indregnes i priserne. Hvis man ser i lovforslagets § 1, stk. 1, står der uden forbehold, at lønstigninger kan indregnes. Hvis man så slår efter i bemærkningerne, ser man, at ifølge disse begrænses indregningsmulighederne til tilladte lønstigninger. I § 1, stk. 2, defineres bruttoavancen for fremstillingsvirksomheder som forskellen mellem salgspris og direkte omkostninger. Her indgår lønnen altså overhovedet ikke i definitionen af bruttoavancen, og her er der ingen modificering i bemærkningerne. Det vil sige, at ifølge lovforslagets tekst kan alle lønstigninger indregnes, ifølge lovforslagets bemærkninger kan lønstigninger i handelsvirksomheder kun indregnes, for så vidt de er tilladte, medens alle lønstigninger kan indregnes for fremstillingsvirksomheders vedkommende. Ifølge de kommentarer, der er kommet fra den konservative politiske ordfører i en række dagblade, er det ikke tilladt at indregne lønstigninger – ud over tilladte – i priserne. Hvad skal befolkningen tro? Kunne vi ikke få en overensstemmelse mellem lovforslagets tekst, dets bemærkninger og det, som de politiske ordførere går rundt og siger?

[Rahbæk Møller]

For at tage et andet eksempel: Ifølge lovforslagets tekst kan enhver omkostningsstigning siden sidste prisstigning indregnes. Ifølge bemærkningerne er mulighederne begrænset bagud i tid. Det er da ganske fornuftigt, at man begrænser det bagud i tid, men det står faktisk ikke i teksten. Det vil sige, at en erhvervsdrivende, der ønsker at være lovlidig og går hen og køber loven, vitterlig kan indregne lønstigninger, som er lovlige ifølge teksten, men ulovlige ifølge bemærkningerne. Det kan man da ikke byde befolkningen.

Afskrivningerne kan indregnes i prisstigningerne, og det præciseres i bemærkningerne, at der sædvanligvis er tale om de skattemæssige afskrivninger. Derved åbner sig et nyt stort hul, for siden vi sidste gang havde pris- og avancementlove, er der jo sket noget med de skattemæssige afskrivninger. De er nemlig nu indekserede. Det vil sige, at det er opskrevne afskrivninger, man nu kan lægge på priserne. Det er ikke som hidtil.

Spørgsmålet om, hvordan loven skal gælde for offentlige og koncessionerede selskaber, er også meget uklart. Som bekendt er der varslet stigninger for en række offentlige virksomheder: DSB, postvæsenet, børneinstitutioner osv. Vil de ifølge loven være lovlige eller ej? Bemærkningerne giver intet svar, her tales der kun om offentlige takster som omkostninger for erhvervslivet. Det er jo symptomatisk for denne regering, at den overhovedet ikke er opmærksom på, at offentlige takster faktisk også spiller en stor rolle for almindelige menneskers hverdag. Vi bruger alle sammen DSB, postvæsenet, børneinstitutioner osv., men det overvejer regeringen åbenbart ikke.

Men spørgsmålet er: hvad betyder loven for offentlige virksomheder? Specielt for dem af dem, som ifølge deres formål giver underskud. Hvad er bruttoavance for DSB og for en børneinstitution? Den er formodentlig negativ. Kan en negativ bruttoavance forhøjes?

Straffebestemmelserne er meget svage. Det rimelige ville være, at man i lighed med, hvad der gælder i skatteloven, inddrog ulovlig fortjeneste samt pålignede en bøde på det dobbelte af fortjenesten. Men jeg vil godt medgive, at med denne lovtekst ville jeg heller ikke byde nogen strengere straffebestemmelser, end der er her, fordi folk faktisk

uforsætligt kan komme til at overtræde loven.

Alt i alt må jeg sige om lovforslag nr. L 13, at der ikke alene er tale om et utrolig tyndt figenblad, der er også tale om lovsjusk i et omfang, som industriministeren helt enkelt ikke kan være bekendt at byde hverken befolkningen eller folkettinget.

Om lovforslag nr. L 14 skal jeg ikke sige ret meget. Det er en ren følgelov til lovforslag nr. L 13.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil starte med at tillade mig at sige velkommen til vores nye industriminister her ved den første debat, vi har om lovforslag, som nok bliver henvist til erhvervsudvalget. Jeg tror, vi kan få et godt samarbejde mellem erhvervsudvalget og vores nye industriminister.

Jeg har tidligere, når vi har behandlet lovforslag af denne type, hørt handelsministre og senere industriministre sige: nå ja, men det viser sig jo, at det her er meget velafbalanceret, for på den ene side har vi SF og måske VS, der vil have det meget skrappere, og på den anden side har vi nogle borgerlige politikere, nogle borgerlige partier og fremskridtspartiet, der slet ingen lovgivning vil have. Så plejede socialdemokratiske industri- og handelsministre – og jeg tror også, det gjaldt i sin tid, da vi havde en SV-handelsminister – at sige: det viser egentlig, at vi har ramt balancepunktet.

Jeg kan sige her, at så gælder det også her, at ministeren har ramt, så det balancerer. I henhold til mit partis program er der slet ikke brug for, at lovgivningsmagten går ind og regulerer noget som helst, hverken priser eller udbytter eller tantiemer. Vi tror, at priserne holder sig bedst i ro, hvis de er reguleret af tilbud og efterspørgsel, fri konkurrence.

Her for ca. en uges tid siden hjemme i erhvervsvirksomheden havde vi besøg af en sælger fra en ret stor industrivirksomhed. Jeg siger: nå, hvordan går det så – skal vi have nye prislister fra jer her i nær fremtid? Det var for øvrigt en Danfoss-mand, der var på besøg. Han siger: nej – medmindre der skulle opstå trusler om nye prisstoplove. Hver eneste gang vi har fået disse love, har man set, at virksomhederne skyndsomst har trukket

[Askjær Jørgensen]

de trykte prislister, der allerede ligger parate i skuffen, frem og har skyndt sig at få dem udsendt. Man er altså blevet så dygtig ude i erhvervslivet, at man har sikret sig, at man altid ligger parat med sådan noget. Hvis man kommer med et lovforslag som det her, så er de nye prislister altid på vej, før lovforslaget er. Det er jo den situation, vi har i erhvervslivet, at man er nødt til at sikre sig på den måde. Hvis man vil undgå, at der kommer nye prislister ud med nye prisstigninger, skal man lade være med at arbejde med den slags ting som det her.

Jeg er helt uenig med SFs ordfører, der mener, at dette er lovsjusk. Jeg mener, at de lovforslag, der ligger her, er meget dygtigt formuleret i forhold til erhvervslivets situation og de muligheder, erhvervslivet har for at administrere det. Jeg synes ikke, vi tidligere har set noget, der har været så godt formuleret. Men jeg så også, at Håndværksrådet skrev, at nu var det 13. gang, man havde den type lovgivning siden 1970. Så vi kan måske gå ud fra, at ministeriets embedsmænd bliver dygtigere og dygtigere til at formulere det. Jeg har tidligere rost embedsmændene og medarbejderne i industriministeriet. Jeg kan altså nu notere, at jeg har foreløbig ikke set anledning til at trække det tilbage.

Disse stoplove kunne vi såmænd nok leve med, hvis vi til gengæld får ganske væsentlige ting i forbindelse med de andre forslag, der er til behandling her i huset. Men vi lover ikke noget, medmindre vi har set, hvordan helheden er.

Hahn (CD):

Disse tre lovforslag hører nøje sammen, også med de tidligere i dag behandlede lovforslag, fremsat som led i regeringens indkomstpoltiske foranstaltninger.

Lovforslag nr. L 12 om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag m.v. omfatter aktie- og anpartsselskaber samt en række andre virksomhedsformer og har til formål at begrænse udbytter og tantiemer.

Lovforslag nr. L 13 skal ses i sammenhæng med lovforslag nr. L 12 og det samtidige hermed fremsatte lovforslag til lovindgreb på lønområdet. Til trods for de ulemper, indgreb i pris- og avancerdannelsen medfører, har regeringen fundet det nødvendigt i

den nuværende akutte situation at foretage disse indgreb i en kort periode.

Lovforslag nr. L 14 indebærer en skærpeelse af beføjelserne for tilsynet med banker og sparekasser til at føre tilsyn med pengeinstitutterne og visse kreditinstitutter. Centrumdemokraterne er ikke tilhængere af barnepi-ge mentalitet osv., men CD ser det nødvendige i den nuværende situation ud fra, at der kun er tale om en kortere periode. CD vil optræde som en loyal deltager ved gennemførelsen af de foranstaltninger, som desværre er påkrævede.

Centrumdemokraterne vil selvsagt støtte regeringens forslag i den akutte situation og deltage positivt i udvalgsarbejdet.

Janne Normann (RV):

Vi er enige med regeringen i, at det er nødvendigt at røre ved udbytter i selskaberne. Målet for hele regeringens politik er vel at skabe øget indtjening i erhvervslivet, og det skal selvfølgelig ikke kun være til gavn for virksomhedsejerne. Den opsparring, der forhåbentlig kommer i virksomhederne som et resultat af løntilbageholdenheden, skulle i hvert fald komme lønmodtagerne til gode.

Vi anser det for rigtigt at begrænse udbytter og tantiemer og vederlag. Der er ganske særlig ét spørgsmål, som jeg håber vi kan få belyst under udvalgsarbejdet, nemlig hvorfor der skal være frivillighed i selskaberne med hensyn til, om man vil benytte en procentsats af egenkapitalen eller selskabskapitalen eller man vil udbetale samme beløb, som blev udbetalt det foregående regnskabsår. Vi kan forstå, det er vigtigt for selskaber, der er nyetablerede, eller som i nogle år ikke har udbetalt udbytte, at de kan vælge en procentsats, men vi vil gerne have belyst, om dette, at generalforsamlingen kan vælge frit, ikke gør en begrænsning temmelig illusorisk.

Det er sikkert mere rigtigt med valgfrihed for udbetalingen til bestyrelsesmedlemmer, bortset fra de tilfælde, hvor medlemmerne har fået ekstraordinært store honorarer sidste år, men det er nok ikke mange. Jeg har nu nok lidt mere tillid til, at et gennemsnit for de sidste tre regnskabsår giver en større rimelighed.

Vedrørende lovforslag nr. L 12 kan vi i øvrigt i det store og hele tilsige et velvilligt udvalgsarbejde.

[Janne Normann]

Vi har lidt større betænkeligheder ved lovforslag nr. L 13 om stop for avancer. Det er særlig dette med, at lønstigningerne må indregnes i virksomhedernes avancer. Det var vel rimeligt at sætte en grænse, f.eks. svarende til den lønstigningstakt, der forhåbentlig bliver aftalt med dette ting.

De øvrige beregningsmåder har vi ingen indvendinger imod. Det er særlig udmærket, at øgede afskrivninger kan indregnes, idet jo netop manglende investeringer ellers kan være en uheldig følge af et avancestop.

Vi finder det rigtigt, at der ikke skal være plads til andre indtægtsstigninger, end hvad der følger af aktivitetsudvidelserne, men det er altså særlig på grund af muligheden for at indregne lønstigninger, at vi sætter de store spørgsmålstegn ved virkningen af dette lovforslag.

Desuden er vi betænkelige ved, at administrationen af den permanente pris- og monopollovgivning ikke kan varetages i hidtidigt omfang, som der står i bemærkningerne. Vi anser en kontrol med prisudviklingen for vigtig og vil gerne se på, om en midlertidig skærpelse af pris- og avanceloven ikke er nødvendig samtidig med den indkomspolitik, som vi tillægger så stor værdi. Netop når monopoltilsynet skal have flere opgaver, var det nok en god idé at ændre monopoltilsynets nuværende adgang til at kræve prisændringer indberettet til en varslingspligt på visse områder.

Det er rigtigt, at vi bremser inflationsprocessen på afgørende vis, når man sætter den automatiske pristalsregulering ud af kraft. Det er jo forfejlet, når vi i en alt for lang årrække har givet hinanden øget indkomst uden en tilsvarende vækst i produktionen. Men netop når man griber ind her, er det, vi anser en samtidig priskontrol for væsentlig.

Det ser ikke ud til, at lovforslaget helt opfylder sin hensigt, og vi vil derfor under udvalgsarbejdet overveje, om det er nødvendigt at supplere med andre bestemmelser.

Til lovforslag nr. L 14 har jeg ikke mange bemærkninger. Det er rigtigt at tage pengeinstitutterne med i en begrænsning af priser og avancer, og forslaget kan vi uden videre tilslutte os.

Jeg skal først beklage, at vores ordfører, fru Anne Grete Holmsgård, ikke kan være til stede. Hun er i Radiotinget for at diskutere mulighederne efter åbningsdebatten.

Industriministeren beklager i den skriftlige fremsættelse til lovforslag nr. L 13 om avancestop, at han har fundet det nødvendigt at forulempe erhvervslivet med dette forslag om avancestop. Men der er såmænd ikke nogen som helst grund til denne beklagelse. En gennemlæsning af forslaget viser, at det, der hedder stop for avancer m.m., er den rene kosmetik. Men det hører måske med til begyndervanskelighederne for firkloverregeringen og bestræbelserne for at få opbygget en ny profil, at regeringen syntes, den skulle lægge et eller andet på bordet i et naivt håb om, at der så nok var nogle, der ville tro på, at det her handler om, at alle mulige skal rammes, når man sådan ser det som en helhed – de rige som de fattige.

Men undtagelsesbestemmelserne i lovforslag nr. L 13 er så omfattende, at det stort set ikke vil få nogen virkning. De få muligheder, der måske kunne være i enkelte tilfælde, falder til jorden, fordi kontrolforanstaltningerne heller ikke fungerer.

Monopoltilsynet er jo i forvejen ikke i stand til at kontrollere virksomhedernes avancer. Det længste, det når til, er at kontrollere detailhandelspriserne. Dem får det til gengæld vanskeligere ved at kontrollere fremover, fordi det med et uændret personaleforbrug nu skal spilde en hel masse tid med at forsøge at kontrollere en lov, som stort set ikke virker alligevel.

I § 1 har man opregnet en lang række faktorer, som man fortsat kan indregne i bruttoavancerne. De er så omfattende, at der stort set ikke er meget, som ikke kan indregnes. Det fremgår desuden af lovforslaget, at alle omkostninger, der ikke ligger ekstraordinært langt tilbage i tiden før 5. oktober, kan indregnes. Hvad ekstraordinært er, fremgår bare ikke.

Rationaliseringsgevinster og øgede afskrivninger skal heller ikke føre til begrænsninger i avancerne. Tværtimod fremgår det klart, at de skal øge det private erhvervslivs indtjening. Med andre ord: rationaliseringsgevinster må ikke få den virkning, at priserne bliver sat ned. Jeg troede ellers, det var statsministeren – eller også var det finansministeren, det lyder stort set som det samme – som sag-

Tinning (VS):

[Tinning]

de i går, at regeringens politik med lønstop og alt det andet var noget, som i virkeligheden var til gavn for lønmodtagerne, for det ville begrænse inflationen kraftigt. Det skulle vel netop handle om, at priserne kom ned.

Hvad angår lovgivningen om banker og andre pengeinstitutter, er lovforslaget endnu mere virkningsløst. Ifølge lovforslaget skal avancebegrænsningen gælde for udlånsrenten, for rentemarginalen, for gebyrerne, for provision m.m., men lige præcis ikke pengeinstitutternes indtjening på obligationer, på aktier og på andre værdipapirer, og det er lige præcis på dem, på obligationerne, på aktierne og på de andre værdipapirer, at pengeinstitutterne tjener langt de fleste af deres penge.

I øvrigt går jeg ud fra, at investeringsselskaberne også er undtaget, selv om de ikke er omtalt i lovforslaget.

Med hensyn til det tredje af disse lovforslag, nemlig lovforslag nr. L 12 om begrænsning af udbytter, tantieme og vederlag, gælder det helt enkle, at selskaberne bare kan udskyde udbetalingen til efter, at loven er holdt op med at virke. Der er tale om en udsættelse, og det er så det.

På hele denne baggrund synes vi egentlig nok, at Industrirådet kunne have sparet sig klynkeriet, som kommer til udtryk i den skrivelse, det har sendt til folketinget i dag. Disse tre lovforslag får såmænd så begrænsede virkninger, at der ikke er nogen som helst grund til at klynke – i hvert fald ikke for Industrirådet.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for de foreliggende lovforslag, der er et led i regeringens indkomstpoltik, som kristeligt folkeparti igennem adskillige år har ønsket. Som der er begrænsning af lønstigningerne, må der være begrænsninger i udbetaling af udbytter og begrænsninger i tantiemer og vederlag, så indkomstpoltikken ikke blot bliver en lønpolitik.

Der må også være stop for bruttoavancen i absolutte tal, så der kun kan indregnes ting i bruttoavancen, som man ikke selv er herre over, såsom transportudgifter og eventuelt lønstigninger og tab på debitorer.

At banker og sparekasser også underkastes samme regler som virksomhederne med kontrol af gebyrer og rentemarginal, er rimeligt.

Vi kan altså gå ind for lovforslagene.

Industriministeren (Stetter):

Jeg kan takke ordførerne for nogle saglige og interessante indlæg. Jeg kan endvidere takke de fleste ordførere og dermed et flertal for den tilslutning, der er givet udtryk for vedrørende lovforslagenes gennemførelse – naturligvis under forudsætning af, at regeringens indkomstpoltiske foranstaltninger gennemføres. Det var især hr. Askjær Jørgensen, der tog det forbehold. Jeg ved, at hr. Askjær Jørgensen er formand for erhvervsudvalget, så han er jo selv i stand til at afgøre sammen med udvalgets flertal, hvornår der skal afgives betænkning. Industriministeren vil også sætte pris på, at det først sker under forudsætning af, at man gennemfører de indkomstpoltiske forslag.

Fru Tove Lindbo Larsen ønskede indført et prisstop. Det karakteristiske i dag for langt de fleste virksomheder er, at både deres rentabilitet og deres likviditet er meget dårlige, og at mange af dem for længst har opbrugt deres reserver. Et restriktivt prisstop betyder, at mange af de private produktive arbejdspladser skal ud på lånemarkedet for at kunne betale de omkostningsstigninger, som jo ufravigeligt kommer til dem i stopperioden. Dette betyder nye renteudgifter og nye afholdte omkostningsstigninger, og dermed ville det formentlig medføre rentedøden for en lang række virksomheder. Vi ville opleve nye virksomhedslukninger og endnu større ledighed. Dette kan ingen – heller ikke fru Tove Lindbo Larsen – være interesseret i, endsige indforstået med.

Jeg vil gerne i den forbindelse fremhæve, at det karakteristiske ved denne lovgivning er, at de offentlige og de private virksomheder stilles lige. Der er jo altid en teoretisk mulighed for, at de offentlige selskaber og de koncessionerede selskaber kunne gå enten til de kommunale myndigheder eller til finansministeren for at få dækning for deres afholdte udgiftsstigninger. Jeg er ikke sikker på, at hverken finansministeren eller de kommunale udvalg har flere penge, og derfor bliver det formentlig også nødvendigt for mange af de offentlige virksomheder, som

[Industriministeren]

kører med underskud eller et stort gab mellem indtægter og udgifter, at søge hjælp gennem en forhøjelse af priser og takster, men denne hjælp skal passere tilsynet.

Jeg vil også gerne sige til fru Tove Lindbo Larsen, at konkurrencen i dag er meget barsk. Vi har utallige eksempler på virksomhedslukninger, fordi disse virksomheder ikke magter at klare konkurrencen, bl. a. fra de store kæder, fra Brugsen og ikke mindst fra de mange discountbutikker. Konkurrencen bliver imidlertid hårdere endnu, fordi regeringen som bekendt søger gennemført lønstoplove m.v. Det betyder, at forbrugerne får færre penge at råde over, og at husholdningsbudgetterne bliver mere anstrengte, end de er. Jeg forsikrer fru Tove Lindbo Larsen om, at der bliver hård kamp om forbrugernes færre penge, og dette forhold vil automatisk betyde en tendens til stærk konkurrence og dermed også en tendens til lavere priser. Derfor er det ikke nødvendigt at fortsætte ud over stopperiodens udløb.

Fru Tove Lindbo Larsen spurgte, hvad der ikke er omfattet af lovgivningen, og jeg må erkende, at der er en lang række områder, som pr. definition ikke kan omfattes. En administration af en stoplov forudsætter eksistensen af en veldefineret stoppris for den pågældende vare eller ydelse, og monopoltilsynet har fundet det rimeligt helt at undtage fra de midlertidige love en lang række områder, hvor dette ikke er tilfældet. Det gælder f.eks. for salg af kunst, antikviteter og brugte varer. Af samme årsag salg af levende dyr, bortset fra dyr til slagtning. Heri indgår f.eks. salg af dyr til avl og kæledyr, salg af potteplanter, afskårne blomster, pyntegrønt og julegrønt og juletræer. Det lader sig ikke gøre. Jeg kunne også nævne en lang række produktions- og markedsforhold: auktionssalg eller salg under auktionslignende former, tilbudsgivning ved licitation inden for bygge- og anlægssektoren, områder, hvor prisfastsættelsen er nært knyttet til verdensmarkedspriser, visse råvarer o.lign., f.eks. olieprodukter. Det lader sig ikke gøre. Halvdelen af de prisstigninger, der kommer til den danske befolkning, kommer fra udlandet, og vi har ingen indflydelse på dem. Derfor er der foruden dette forhold en lang række andre områder, hvor det ikke er hensigtsmæssigt, hvor det ikke er administrerbart at gennemføre stoplove.

Fru Tove Lindbo Larsen var ikke tilfreds med begrænsningen af udbytter og tantiemer og avancer og mente, at de pågældende havde fået en fin behandling. Det mener de pågældende ikke selv. Jeg har været i adskillige erhvervsforsamlinger, efter at lovforslagene var fremsat, og disse folk ønskede en regulering, som lønmodtagerne har fået efter stopperiodens udløb, altså en forhøjelse, f.eks. med 4 pct. Dette ønske kan regeringen ikke efterkomme, idet vi finder, at der er forskel på disse to relationer.

Jeg vil gerne sige til hr. Tinning, hvis indlæg jeg i øvrigt ikke skal kommentere nærmere, at der optræder naturligvis i visse situationer fald i visse omkostningselementer, og her skal der i henhold til lovforslaget ske et tilsvarende fald i priserne, idet der ellers i sådanne tilfælde vil blive tale om ulovlige bruttoavancestigninger.

Jeg giver hr. Arne Christiansen ganske ret i, at det er tilfredsstillende, at vi denne gang ikke anmoder folketingset om større bevillinger til ekstra mandskab. Vi søger at klare os med de ressourcer, som vi har i tilsynet, i denne forholdsvis korte stopperiode. Det vil naturligvis medføre en omprioritering af tilsynets ressourcer; det er vi indforståede med.

Hr. Rahbæk Møller ønskede et forbud mod udstedelse af fondsaktier. Det kommer ikke, idet det er nødvendigt for mange aktieselskaber og anpartsselskaber at udvide den påkrævede aktiekapital ved udstedelse af fondsaktier, og det kan naturligvis lade sig gøre i stort omfang, fordi de pågældende har visse skjulte reserver. Men jeg vil gerne understrege, at virksomheden ikke dermed kan udbetale et større udbyttebeløb. Den større aktiekapital betyder med andre ord, at man tvinges til at fordele udbyttebeløbet over en større aktiepost.

Må jeg sige til hr. Rahbæk Møller, at lovforslagets bemærkninger binder akkurat lige så kraftigt som lovforslagets tekst, og jeg garanterer for, at både tekst og bemærkninger vil blive studeret i alle virksomheder over hele landet.

Jeg må også bestemt afvise, at der er nogen tvivl med hensyn til de offentlige og de koncessionerede selskaber. Jeg har allerede fortalt folketingset, at nydannelsen her i forslaget er, at private og offentlige virksomheder er ligestillede. I § 5 står der udtrykkeligt i lovtæksten til lovforslag nr. L 13:

[Industriministeren]

»Tilsynet kan for bestemte virksomheder undtage fra bestemmelserne i loven.«

I bemærkningerne står der, hvordan tilsynet har at opføre sig i denne forbindelse. Der står:

»På tilsvarende måde forudsættes, at tilsynet i henhold til den foreslåede bestemmelse dispenserer fra lovens bestemmelser for offentlige og koncessionerede virksomheder, i det omfang dette findes nødvendigt for at opnå omkostningsmæssig dækning.«

Man kan ikke få lov til at regne med en avance. Det regner vi normalt heller ikke med i offentlige virksomheder, hvad enten det er HT eller postvæsenet eller statsbanerne, og heller ingen kan vel drømme om, at vi er så heldige, at de får større indtægter end udgifter. Men der er ingen uklarhed med hensyn til dette forhold. Denne uklarhed kan hr. Rahbæk Møller heller ikke tilvejebringe, hvis han nærlæser det, jeg har sagt. Det er ganske klart, hvilke direktiver lovgivningsmagten giver både de private og de offentlige virksomheder.

Der blev under første sag på dagsordenen i dag rejst et spørgsmål af fru Lone Dybkjær vedrørende det forhold, at der ikke er nogen sanktioner over for de arbejdsgivere og over for de lønmodtagere, som indbyrdes overtræder lønstoppet ved, at man bliver enige om alligevel at udbetale lønstigninger. Sanktionen kunne naturligvis bestå af bøde såvel til arbejdsgiveren som til arbejdstageren. Den kunne også bestå i, at det offentlige inddrog det, man uberettiget og ulovligt havde ydet lønmodtagerne i lønstigninger. Det vil regeringen ikke foreslå. Regeringen ved af erfaring, at det ikke kan administreres, og vi mener også at vide, at det er og vil blive umuligt at gennemføre disse sanktioner, ikke mindst hos de lønmodtagere, som på den ene eller anden måde har skaffet sig en lønstigning.

Men jeg vil gerne tilføje, at disse eventuelle ulovlige lønstigninger ikke kan indregnes i priserne, og hvis der sker noget i retning af, at man foretager noget sådant, så er det ulovligt, og det vil blive straffet. Det har vi i tilsynet mulighed for at kontrollere.

Disse tre lovforslag er naturligvis ubehagelige for de involverede virksomheder, men ikke mere ubehagelige, end at de pågældende virksomheder kan leve med dem. Virksomhederne skal erindre regeringens indkomstpoli-

tiske foranstaltninger, som er baggrunden for, at regeringen har fundet det nødvendigt at bede folketinget om at gennemføre disse forslag.

Jeg kan her til sidst tilsige ministeriets og ministerens medvirken til en saglig udvalgsbehandling, og jeg takker i øvrigt udvalgets formand for den venlige velkomst.

Tove Lindbo Larsen (S):

Måske overhørte industriministeren mit spørgsmål, men i forbindelse med mine kommentarer til lovforslaget om stop for avancer spurgte jeg, hvad baggrunden var for, at man havde valgt året 1981 som sammenligningsår. Hvis ikke ministeren vil svare på det her, kan jeg da gentage mit spørgsmål i udvalget.

Rahbæk Møller (SF):

Ministeren sagde, at der var et stort behov for udstedelse af fondsaktier, og at det derfor ikke var omfattet af lovforslaget. Jeg vil da godt spørge: hvori ligger dette kolossale behov? Hvorfor kan man ikke vente i 2 år?

Det, der nærmest kalder mig op, var ministerens bemærkning om, at bemærkningerne til lovforslaget, til lovtæksten, har samme lovskraft som selve lovtæksten. Det er ubestrideligt, det har jeg sandelig heller ikke anfægtet. Det, jeg har sagt, er, at hvis man går hen og anskaffer sig loven, så vil man i almindelighed ikke få bemærkningerne med. Det er givetvis rigtigt, at de forskellige organisationer vil anskaffe sig såvel lovtækt som bemærkninger, men en lille købmand, der gerne vil være lovlydig, og som går hen og køber loven, han får ikke bemærkningerne, og han får ikke ifølge denne lov at vide, hvordan han skal forholde sig.

Jeg vil godt føje til, at det er rigtigt, at sagsbehandlingen har betydning – det er blevet sagt her – f.eks. for fortolkning af loven. Det er også nødvendigt for den lille købmand eller den lille fabrikant at anskaffe sig ikke alene loven med dens bemærkninger, men også ministerens bemærkninger her. Her tænker jeg på ministerens bemærkninger om lønstigninger, der kan indregnes i priserne. Der står helt udtrykkeligt i lovforslagets § 1, stk. 2, at ved bruttoavance forstås forskellen mellem salgspris og direkte udgifter til råvarer, hjælpemateriale, emballage samt direkte arbejds løn. Det vil sige, at direkte arbejds løn

[Rahbæk Møller]

ikke er omfattet af loven. Dette er ikke modificeret i bemærkningerne. Nu siger ministeren, at stigninger i direkte arbejds løn ikke kan indregnes, hvis stigningerne går ud over, hvad der er tilladt. O.k., så er det altså lov, hvad ministeren har sagt – måske – men de mennesker, der skal fortolke loven rundt omkring, skal altså også anskaffe sig ministerens bemærkning, se at få det at vide, for det står intetsteds, hverken i lovforslaget eller i bemærkningerne.

Industriministeren (Stetter):

Jeg skal sige til fru Tove Lindbo Larsen, at kalenderåret 1981 blev valgt, fordi det er det, der ligger nærmest ved 1982 og 1983.

Jeg skal sige til hr. Rahbæk Møller, at behovet opstår simpelt hen, fordi aktieselskaberne i henhold til de ændringer, vi gennemførte i sidste samling, skal forhøje deres aktiekapitaler, og mange af dem tvinges til at gøre det ved hjælp af udstedelse af fondsaktier. Men jeg tror, hr. Rahbæk Møller vil give mig ret i, at det afgørende er, at udbyttebeløbet ikke kan forøges. Det bliver akkurat det samme beløb, som man anvendte i forbindelse med den lavere aktiekapital.

Jeg forsikrer hr. Rahbæk Møller om, at organisationerne nok skal sørge for, at deres medlemmer får besked. Det er naturligvis en af organisationernes vigtigste pligter, at man orienterer de virksomhedsindehavere og virksomhedsledere, som har ansvaret for, at denne lovgivning administreres rundt omkring på Danmarks mange forskellige arbejdspladser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her meddele, at dagsordenspunkterne 14 og 15 udgår til behandling i næste uge.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Nedsættelse af indkomstgrænse, ændret indkomstgraduering, afskaffelse af ungdomsydelse og indførelse af forhøjet og ekstra børnetilskud til de 16-17-årige samt ændret pristalsregulering).

(Fremsat 5/10 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Dette lovforslag består af tre led, og jeg skal gøre nogle enkelte principielle bemærkninger til hvert af de tre led i forslaget.

Det første led er nedsættelse af indtægtsgrænsen for børnetilskud til 161.000 kr. i 1983 og en forhøjelse af aftrappingsatsen fra 6 til 10 pct. De tanker, som er indeholdt i denne del af forslaget, kan være rimelige i en situation, hvor der skal gennemføres offentlige besparelser. Lignende tanker indgik i den tidligere regerings overvejelser til besparelser, fordi netop dette forslag ikke vil ramme de lavere indkomstgrupper. Men når det er sagt, må jeg også sige, at lovforslaget naturligvis skal ses i den sammenhæng, hvori det indgår, og specielt i sammenhæng med andre besparelser, der angår børnefamiliernes vilkår, og vores endelige stillingtagen til denne del af forslaget må derfor afvente en afklaring af denne helhed.

Det andet led er en væsentlig begrænsning af pristalsreguleringen for såvel børnetilskudenes beløb som indtægtsgrænsen. Denne del af lovforslaget kan jeg afvise som klart uacceptabel. Vi ønsker ikke at medvirke til den udhuling af børnetilskuddene – og den forringelse, der derved vil ske af børnefamiliernes vilkår – som der her lægges op til.

Den sidste del af lovforslaget vedrører ophævelse af ungdomsydelsen. Det er åbenbart her hensigten, at familier med børn i 16-17 års alderen specielt skal straffes. Ganske vist går forslaget ud på at erstatte ungdomsydel-